

آئین های کهن و منحصر بفرد عزاداری مردم لرستان

شناسه خبر : ۱۱۵۹۱۰ یکشنبه ۱۶ مرداد ۱۴۰۱ - ۱۳:۲۲

ایرنا نوشت : مردم لرستان عزای سالار و سرور شهیدان و یاران با وفایش را با شیوه های مرسوم از گذشتگان دور همچون سوگواری عزیزترین و دلبندترین اعضای تک تک خانه هایشان برگزار می کنند.

هرساله با فرارسیدن ماه محرم رنگ و بوی عزا و حزن سراسر استان یک دست شیعه لرستان را فرا می گیرد و مردم این استان عزای حسینی را با پایبندی به غنی ترین آداب و رسوم عزا و ماتم برپا می کنند.

لرستان بعنوان سرزمین سنت ها در تمام آئین و مراسم عزا و شادی سبک و شیوه خاصی را که نشأت گرفته از فرهنگ غنی و کهن این دیار است و از گذشته دور تاکنون سینه به سینه به نسل کنونی منتقل شده است به نمایش می گذارد و امروزه نیز در عزای حسینی آئین های سوگواری با ارادت به سالار شهیدان، یاران باوفای ایشان و اهل بیت داغدارشان برگزار می شود.

در میان آئین های کهن سوگواری در لرستان، رسوم ویژه و منحصر به فرد عزاداری ماه محرم به ویژه روزهای تاسوعا و عاشورا به نمایش در می آید و مردم استان آنگونه که در عزای عزیزان خود ساز عزا می نوازند و خود را گل مالی می کنند در غم عزای حسینی حزن و اندوه خود را به سبکی خاص ابراز می کنند.

در ایام محرم، مردم لرستان با حضور در تکایا و دسته های سینه زنی و زنجیرزنی سوگواری می کنند، در این روزها هر کس به فراخور وضع مالی خود نذر و نیازی می کند از روشن کردن یک شمع، بستن یک بند دخیل تا برپایی سفره های نذری و شرکت در مجالسی که به مناسبت همین ایام برگزار می شود.

مردم این دیار چند روز قبل از ماه محرم تکیه های عزاداری را در سطح شهر ایجاد می کنند و علاوه بر مساجد در خیابان ها و محلات هم به عزاداری می پردازند، به نحوی که عزاداری حسینی تنها مخصوص عده ای خاص نیست، هفته ای قبل از محرم، افراد جامعه در هر لباس و صنفی پای کار آمده و مساجد، تکایا و هیات های مذهبی برای عزاداری عاشقانه سالار شهیدان آماده می شود.

در خرم آباد تکایای محلی، محل خاصی برای عزاداری جوانان این شهر است، قدیمی ترین تکایا که به استناد کتیبه آن دارای بیش ۱۵۰ سال قدمت است، در محله درب دلاکان قرار دارد، با آغاز ماه محرم جوانان با تهیه پارچه های سیاه و داربست های فلزی به شیوه سنتی تکیه های عزاداری را در سطح محلات مختلف دایر می کنند و افراد مسن تر نیز با آماده کردن ابزار عزاداری همچون زنجیرزنی، چهل چراغ، علم عزاداری و بلندگو و طبل ها خود را آماده می کنند.

شروع مراسم عزاداری مردم خرم آباد با صدای ساز و دهل که آهنگ حزن انگیز (چمرونه) را می نوازند آغاز می شود، پس از نواخته شدن این آهنگ، عزاداران حسینی و دسته های عزادار که شامل سینه زنان و زنجیرزنان حسینی هستند، در خیابان ها حرکت می کنند و در مقابل تکیه ها به عزاداری می پردازند.

سینه زنان خرم آبادی به شیوه ای خاص که ویژه مردم این شهر است سینه زنی می کنند، در این شیوه ابتدا سینه زنان نشسته و سینه می زنند بعد وقتی که نوحه خوان فریاد می زند (ای و شهیدا به دشت کربلا) همگی سرپا می ایستند و

ضمن جواب دادن به نوحه خوان با دودست به سینه می زنند.

سینه زن ها و دسته های زنجیرزنی دسته گردهم می آیند و با کامل شدن هیات با تشکیل ۲ ستون به عزاداری می پردازند و با توجه به اینکه مردم استان لرستان اعتقاد خاصی به حضرت ابوالفضل(ع) دارند، در بین نوحه خوانی بسیار ذکر یا ابوالفضل می گویند.

آیین سنتی "چهل منبر" در خرم آباد

هر ساله در روز نهم محرم مصادف با تاسوعای حسینی، مردم خرم آباد آیین سنتی "چهل منبر" را به یاد ۴۰ منزل طی شده حضرت زینب (س) از کربلا تا شام برپا کرده و حاجات خود را از خداوند طلب می کنند.

شاید تعداد منبرها در این مراسم، برگرفته از فرهنگ ایرانی باشد، که در آن عدد ۴۰، برای مردم، معتبر و مقدس بوده و در زوایای مختلف فرهنگی، اجتماعی و مذهبی جامعه، از جایگاه ویژه ای برخوردار است.

چهل منبر، آیینی است که در آن از صبح تاسوعا، زنان و دختران سیاهپوش و نقاب زده، در کوچه پس کوچه های قدیمی شهر (محلّه باغ دختران)، با پای برهنه و بدون آنکه با هم سخن بگویند به یاد اسارت و رنج های حضرت زینب (س)، با روشن کردن ۴۰ شمع در ۴۰ مجلس به عزاداری می پردازند و یا نذر خود را ادا می کنند.

این بانوان در سقاخانه ها و یا هر مجلسی که مراسم روضه خوانی در آن برپاست، مکث می کنند و شمع روشن نموده و نقل و یا قندی نیز در آنجا می گذارند، سپس به مجلس و منبر بعدی می روند و این عمل را تا ۴۰ منزل انجام می دهند و حاجت خود را می خواهند، البته این مراسم توسط زنان برگزار می شد و امروزه مردان نیز به انجام آن تمایل دارند.

برای حاجتمندان و برگزار کنندگان، فرقی نمی کند که این مراسم در چه فصلی از سال برگزار می گردد، در تابستان های گرم و یا در سرمای زمستان، مهم نشان دادن عشق و علاقه به اهل بیت پیامبر بخصوص حضرت زینب (س) است، گاهی خستگی زیادی بر این عزاداران غالب می شود ولی باز همچنان این منازل را با اشتیاق و یکی پس از دیگری طی می کنند تا به منبر چهلم برسند که گاه این مراسم تا غروب تاسوعا طول می کشد.

مراسم چهل منبر خرم آباد، به شماره ۳۲۶ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است.

آیین "گل مالی" در لرستان

گل مالی آیینی است که مردم لر در سوگواری‌های مختلف از جمله در مرگ افراد خانواده یا عزاداری‌های مذهبی انجام می‌دهند، گل مالی در زبان لری با عنوان "خَه‌رَه گیری" تلفظ می‌شود، "خَه‌رَه" به معنای گل است و آیین گل مالی در روز عاشورا دهم ماه محرم برگزار می‌گردد.

با فرا رسیدن ایام محرم و صفر به ویژه روز عاشورا مردم لرستان غرق در غزا و ماتم می‌شوند و بر اساس رسم دیرینه خود که در عزای عزیزان، خود را سر تا پا گل مالی می‌کنند، بار دیگر خاک غزا بر سر می‌گیرند.

آیین خاص گل مالی در خرم‌آباد و مناطق اطراف آن دارای چند مرحله است که از روز هفتم محرم که به روز تراش عباس موسوم است شروع می‌شود و در روز هفتم محرم عزاداران حسینی به حمام رفته و پس از اصلاح سر و صورت و نظافت کامل، لباس‌های تمیز می‌پوشند.

از این روز به بعد، عده‌ای برای افروختن آتش در صبح عاشورا به جمع کردن و گردآوری هیزم می‌پردازند تا اگر در روز عاشورا برف و باران ببارد و هوا سرد باشد، عزادارانی که در گل می‌افتند (مراسم گل افتادن) با روشن کردن آتش از سرما حفظ شوند.

در روز تاسوعا نیز عزاداران، خاک نرم و مخصوصی به نام گل (گل رس) را مهیا کرده و در میدان‌های بزرگ و کوچک که معمولاً با آجر چینی در جلوی خیمه‌ها و تکیه‌های شهر درست می‌شود می‌ریزند و در روز عاشورا این خاک را با گلاب مخلوط کرده و گل روز عاشورا را مهیا می‌کنند.

روز عاشورا، عزاداران فراخوانده شده با حضور در تکیه‌های محله و گل مالی کردن خود گرد آتش می‌ایستند تا از سرما محفوظ مانده و شروع به سینه زنی و عزاداری می‌کنند.

عزاداری مردم خرم‌آباد در شب تاسوعا با حزنی خاص تا روز عاشورا ادامه دارد، حدود نیمه‌های شب عزادارانی که برخی نذر دارند وارد حوضچه‌های گل شده و بعضی تمام سر و صورت و حتی چشمان خود را آغشته به گل می‌کنند و به اصطلاح به گل می‌افتند.

برخی دیگر از عزاداران تنها سر و صورت و کتف و شانه خود را گل می‌زنند و در کنار شعله‌های آتش که به همین منظور

تهیه شده خود را خشک می کنند که فرد به گل افتاده این وضعیت را تا ظهر عاشورا حفظ می کند.

این آیین در خرم آباد توسط همه اقشار از هر فکر و سلیقه، فقیر و غنی و پیر و جوان و زن و مرد انجام می شود، در قدیم مرکب هر اسب سوار نیز گل بر سر می گذاشت که امروزه به جای اسب افراد خودروی خود را گل مالی می کنند.

صبح عاشورا قبل از طلوع آفتاب ناله جانگداز ساز و دهل که نوای چمرونه می نوازد، شروع به نواختن می کند، عزادارانی که هنگام سحر به گل افتاده بودند در کنار آتش های برافروخته میدان محله بر سر زنان و (هی رو هی رو) گویان به عزاداری می پردازند.

زنان نیز به یاد مصیبت و بی برادر شدن حضرت زینب (س) گل را بر چادر سیاه و سر خود می مالند و دسته های عزاداری هر کدام سعی می کنند خود و دیگری را کمک کنند، تا سر تا پای خود را گل یا همان خَرّه (به زبان لری) بگذارند به این ترتیب، مردم در روز عاشورا لباس سیاه خود را به رنگ گل در می آورند و نماز ظهر عاشورا را با همان لباس ها برپا می کنند.

بعد از ظهر عاشورا که در گویش محلی به آن طوق اشگس گفته می شود، مراسم عزاداری به پایان می رسد و عزاداران نماز ظهر عاشورا را به جا می آورند که بدین گونه مراسم سوگواری دهه محرم به پایان می رسد.

این آیین سوگواری مردم لرستان نیز با شماره ۵۳ در فهرست آثار ملی کشور ثبت شده است.

۲ هزار و ۵۰۰ هیأت مذهبی محرم امسال در لرستان فعالیت دارند

مدیر کل تبلیغات اسلامی لرستان گفت: ۲ هزار و ۵۰۰ هیأت مذهبی در عزاداری های ایام محرم و صفر امسال میزبان مردم استان هستند و برنامه های سوگواری با محوریت این تعداد برگزار می شود.

حجت الاسلام مهدی قدرتی بیان کرد: از مجموع ۲ هزار و ۵۰۰ هیأت مذهبی فعال در استان یک هزار و ۸۷۰ هیأت دارای مجوز رسمی هستند و مابقی نیز زیرمجموعه هیأت های دارای مجوز می باشند.

وی اظهار داشت: در راستای برگزاری باشکوه مراسم ایام عزاداری سالار شهیدان، تمهیدات لازم در استان انجام و توزیع چهارقلم کالای اساسی برنج، مرغ، گوشت و شکر برای نذورات در هیأت ها آغاز شده است.

وی با اشاره به هماهنگی های لازم برای برگزاری مراسم عزاداری در فضای باز مدارس استان ادامه داد: همچنین انجام یکهزار دیوارنگار با محوریت شهدا و محرم توسط سازمان فرهنگی ورزشی شهرداری خرم آباد در دستور کار قرار گرفت و نصب پرچم سیاه در ۳۰۰ نقطه نیز از دیگر مواردی بوده که شهرداری مرکز استان انجام داده است.

مدیر کل تبلیغات اسلامی لرستان با اشاره به اینکه حسینیه رسانه لرستان در این ایام راه اندازی شد بیان کرد: بر اساس دستورالعمل های دانشگاه علوم پزشکی استان رعایت پروتکل های بهداشتی در اولویت هیات های عزاداری قرار دارد، برگزاری عزاداری در فضاهای مسقف مستلزم تهویه مناسب است و زمان مراسم بیش از ۲ ساعت نخواهد بود.

حجت الاسلام قدرتی افزود: همچنین به منظور استقبال از ایام محرم، چاووش خوانی، اعلام عزای سیدالشهدا (ع) و همایش نسل حسینی، مراسم سیاه پوشان و اهتزاز پرچم امام حسین(ع) در جایگاه ولایت خرم آباد انجام شده است.

وی با بیان اینکه ۲۵۰ مبلغ از قم کار تبلیغ را در ایام محرم و صفر انجام می دهند اظهار کرد: برگزاری مراسم "احلی من عسل" ویژه نوجوانان و دانش آموزان، گردهمایی شیرخوارگان و تجمع عزاداران در تاسوعا و عاشورای حسینی از برنامه های محرم است.

وی گفت: جایگاه ولایت خرم آباد بعنوان اثر ملی عزای سیدالشهدا(ع) به شماره ۵۳ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است که کتیبه آن در ورودی این جایگاه نصب شد.

-
-
-

انتهای پیام/